

Husmændene, det vil sige dem, der eie Huse med Jord, slet ikke i nogen ugunstig Stilling i Samfundet. Vi hørte forleden Dag under en anden Sags Behandling, at det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgtreds (Alberti), der har et saa ganske overordentlig godt Kjendskab til Prioritetsforholdene i Landet, erklærede, at efter hans Mening havde de store Pengeinstituter begaaet en Feil ved særlig at indrømme Udlaan til større Eiendomme, Proprietærgaarde og Lignende, og holde sig til dem, men at de hellere burde have holdt sig til Gaardmændene. Jeg tror, at han kunde gjerne have sagt, at de havde staaet sig endnu bedre ved at holde sig til Husmændene, fordi Husene og i det Hele taget de mindre Eiendomme give bedre Sikkerhed og ere lettere at afsætte end nogen anden Eiendom, og det ligger ganske simpelt i deres Driftsmaade. Hvad er det, der ødelægger alle os andre Landmænd? Det er vore store Driftsudgifter, som vi trods alle Anstrængelser ikke kunne bringe ned. Husmændenes Driftsudgifter er deres eget Arbejde, og deres Driftskapital er deres egne Arme, og Husmanden sidder med Hensyn til Prioritetsforholdene paa paa ingen mulig Maade særlig ugunstig. Han sidder rimeligvis endog saa gunstigere end Flertallet af de Gaardmænd, der i det hele taget har Prioriteter, og overordentlig meget bedre end de saakaldte Proprietærer. Disse ere dem, der er vanskeligtst situerede. Jeg ser ikke nogen Anledning til ved denne Lov særlig at komme Husmændene til Hjælp, hvor billig jeg end ellers kunde være dertil.

Dalsgaard: Jeg har ikke taget Ordet for at tale om denne Sag, men for at henvende Opmærksomheden paa en anden Sag, som dog forhaabentlig ikke ligger fjernere fra det Foreliggende, end at den ærede Formand vistnok vil tilstede, at den drages frem her, saa meget mere, som den har samme Formaal som den foreliggende Sag, nemlig at lette Ordningen og Omordningen af Prioritetslaan ved at gjøre disse billigere. Naar en Mand skal have et Laan, spiller det med Hensyn til Omordningen derved en ikke ganske underordnet Rolle, om han kan faae det bragt i Orden uden juridisk Bistand eller ikke. Jurister kunne ligesaa lidt som andre Mennesker arbejde uden Bederlag, og det er

vist ikke saa sjældent, hvor der er en Sagfører med i Spillet, at Udgifterne til ham overstiger endog saa Thinglæsningen og Stempelgebyret tilsammen. Kunde der altsaa træffes en Ordning, der gjør det overflødigt eller som oftest gjør det overflødigt at benytte en Jurists Mellemkomst, vilde der vindes ikke saa ganske Lidt, og det tror jeg kan ske, og den Besparelse, der vilde vindes derved frem for den, der vilde vindes ved det foreliggende Forslag, vilde ikke komme til at gaa ud over Statskassen. Det, Laantageren behøver Juristers Hjælp for, er ikke egentlig for at faae de med et Laans Ordning nødvendige Skrivelser besjærede; som oftest kan han selv gjøre det, eller kan faae Andre dertil, der er Mange hist og her paa Landet, der er i Stand til og villige til at hde den fornødne Veiledning i saa Henseende uden Bederlag. Men det, der gjør det vanskeligt for Laantagerne selv at ordne deres Laan, er den sene Forretningsgang paa de fleste Herredskontorer med Hensyn til Expeditionen af Bantebogsattesten o. s. v., og med Hensyn til at faae de Papirer, der ere indsendt til Thinglæsning, expederede. Dette i Forbindelse med, at den Mening er temmelig almindelig, at det gaar allermeest langsomt, naar det er Laantageren selv, der ordner Sagen, at det gaar meget hurtigere, naar det er en Sagfører, og at det gaar allerhurtigst, naar det er selve Herredsfuldsmægtigen, der har Sagen, bevirker at man i mange Tilfælde søger til Juristerne. Jeg paastaar ikke, at denne Mening er rigtig, og endnu mindre, at den er rigtig allevegne og til alle Tider, men det er sikkert, at denne Mening er til Stede de fleste Steder, og enten den saa er rigtig eller ikke, udøver den den samme Indflydelse med Hensyn til at afholde Folk fra at ordne deres Sager selv, som hvis den var rigtig. Hvis der altsaa kunde gjøres Noget for at fremskynde Forretningsgangen paa disse Kontorer med den Slags Sager, saa tror jeg, at Folk, der nu søge Hjælp hos Sagførere og Herredsfuldsmægtige ved Ordningen af deres Laanefager, ofte kunde selv faae dem ordnede, og derved spare meget store Udgifter. Det er jo nu nemlig en meget betænkkelig Sag, naar man ikke faar et Laan ordnet i rette Tid. Det kan være uheldigt nok, naar det sker i Slutningen af Terminen, men endnu uheldigere er det, naar der gaa Uger og